

Vaccinatie tegen Clostridium-infecties onmisbaar?

Tekst: René van den Brom, GD – Foto's: GD

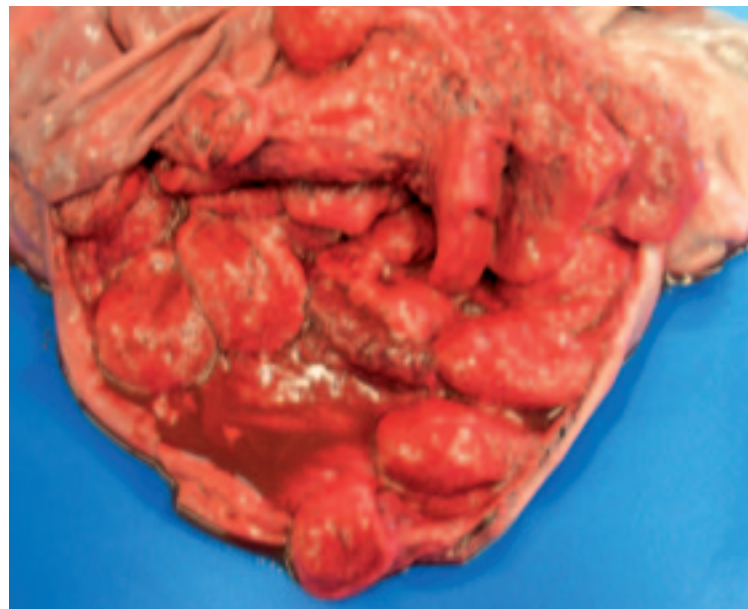
In de afgelopen jaren is meerdere malen melding gedaan van sterfte van melkgeiten kort na het aflammeren, waarbij de diagnose sterfte door baarmoederontsteking ten gevolge van Clostridium-bacteriën werd gesteld. Clostridium-bacteriën veroorzaken ook regelmatig ernstige diarreeproblematiek. Dit roept de vraag op of vaccinatie tegen Clostridium-bacteriën onmisbaar is in de melkgeitenhouderij.

De meest voorkomende symptomen die in Nederland worden gezien bij een infectie met Clostridium-bacteriën bij volwassen melkgeiten zijn diarree, baarmoederontstekingen en plotselinge sterfte. De problemen die ontstaan worden veroorzaakt door de gifstoffen die worden geproduceerd door Clostridium-bacteriën. In koppels waar een uitbraak ten gevolge van Clostridium-bacteriën optreedt, zal direct een vaccinatie moeten worden uitgevoerd en zal het rantsoen moeten worden aangepast. Individuele zieke geiten moeten worden behandeld met het antibioticum van eerste

keuze zoals dat is vastgelegd in het formulier voor de melkgeitenhouderij. Echter, in veel gevallen zal een behandeling niet aanslaan en zal er sterfte optreden. Het is belangrijk om bij aangedane geiten de symptomen te bestrijden en ze voldoende vocht te verstrekken, zodat de gifstoffen uit het lichaam worden gespoeld.

Enterotoxinaemie

Enterotoxinaemie wordt ook wel 'het bloed' genoemd. 'Het bloed' is een ziekte die wordt veroorzaakt door de gifstoffen van met name Clostridium perfringens type D (soms type C).

Een opengeknipte baarmoeder die ontstoken is ten gevolge van een infectie met Clostridium spp.

Ontstoken baarmoeder ten gevolge van een Clostridium-infectie.

Met diarree besmeurde achterkant van melkgeiten.

De meest voorkomende verschijnselen zijn diarree, sloomheid, slecht willen vreten en sterfte. De ziekte wordt meestal gezien na voerveranderingen en/of stressmomenten. Met name grote schommelingen in het rantsoen of het verstrekken van grote hoeveelheden koolhydraten kunnen zorgen voor snelle groei van de Clostridium-bacterie, waardoor grote hoeveelheden gifstoffen vanuit de darm in de bloedbaan worden opgenomen. Er zijn meerdere vormen van 'het bloed' bekend: peracute vorm, acute vorm en chronische vorm.

Baarmoederontsteking

De meeste klinische verschijnselen bij een baarmoederontsteking die veroorzaakt is door Clostridium-bacteriën worden zichtbaar binnen 24 uur na de partus. Geiten worden sloom, hebben weinig eetlust, liggen veel en hebben koorts. Opvallend is de bloederige vaginale uitvloeiing en het snelle verloop. Melkgeitenhouders zien soms ook een duidelijke blauw- of roodverkleuring van de uier. Zo nu en dan wil het afkomen van de nageboorte niet vlotten. De behandeling van aangedane geiten slaat vaak slecht aan en een groot deel van de dieren zal sterven.

Diagnostiek

In alle gevallen waarin plotselinge sterfte van geiten optreedt moet worden gedacht aan een infectie met Clostridium-bacteriën. Op basis van eventueel aanwezige voorafgaande symptomen kan de infectie worden vermoed. De diagnose kan worden bevestigd door pathologisch onderzoek op een gestor-

ven geit uit te voeren. In geval van de diarree wordt meestal Clostridium perfringens type D aangetroffen. Uit pathologisch onderzoek op de baarmoeder van melkgeiten is gebleken dat in de meeste gevallen één of meer van de volgende drie verschillende Clostridium-bacteriën konden worden aangetoond: C. perfringens, C. sordellii en C. septicum.

Preventie

Bij het voorkomen van Clostridium-infecties speelt vaccinatie een belangrijke rol. Daarnaast zullen voerveranderingen en stress zo veel mogelijk moeten worden voorkomen. Om baarmoederontstekingen te voorkomen geldt verder het advies om de algemene hygiëne rondom aflammeren te optimaliseren. Er zijn in Nederland meerdere vaccins tegen 'het bloed' op de markt. In alle gevallen geldt dat de vaccins uitsluitend door de dierenarts (UDD) mogen worden toegediend en geen van alle zijn ze geregistreerd voor de geit. Conform wetgeving is het gebruik van een dergelijk vaccin daarom 'off-label use' en hier zal bij gebruik naar moeten worden gehandeld. Voor de beschikbare vaccins geldt dat eerst een basisvaccinatie moet worden uitgevoerd. Bij melkgeiten is er geen vast protocol hoe vaak en wanneer de vaccinatie herhaald moet worden. Dit hangt sterk samen met het rantsoen dat wordt verstrekt. Om baarmoederontstekingen ten gevolge van Clostridium-bacteriën te voorkomen is het belangrijk dat de herhalingsvaccinatie een paar weken voor het aflammeren wordt toegediend. Op bedrijven waar Clostridium-diarree de kop op steekt kan er op dat

moment voor worden gekozen om de vaccinatie te herhalen. In de meeste gevallen zullen de problemen snel zijn verholpen. Let op dat in geval van voorkomen van baarmoederontstekingen een vaccin wordt gebruikt dat ook werkzaam is tegen C. sordellii.

Conclusie

Elke ondernemer zal zelf een afweging moeten maken als het gaat om de vraag of een vaccinatie tegen Clostridium-infecties onmisbaar is op een (melk)geitenbedrijf. Maar onze ervaring is dat gezien de massaliteit van de problemen die kunnen optreden, het snelle verloop van de aandoeningen, de optredende verliezen van zowel dieren als melkproductie en de hoeveelheid extra werk voor de geitenhouder, zeker voor deze ziekte geldt dat voorkomen beter is dan genezen. ✓